

Kvinnors Arbetsmiljö

Organisationen gör skillnad

Minke Wersäll
Minke.wersall@av.se

Vad?

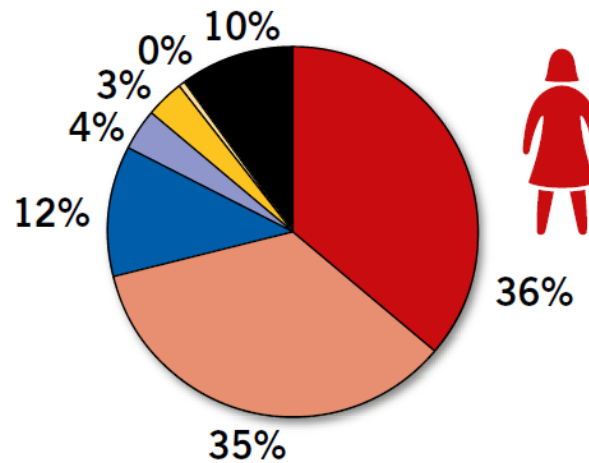
- Regeringsuppdrag: kvinnors arbetsmiljö 2011-2014
- Genusperspektiv i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- synliggöra, jämföra, reflektera och åtgärda
- Organisationen har betydelse!
- Kvinnors arbetsmiljö 2015

Anmälda arbetssjukdomar efter huvudsakliga besvär 2013

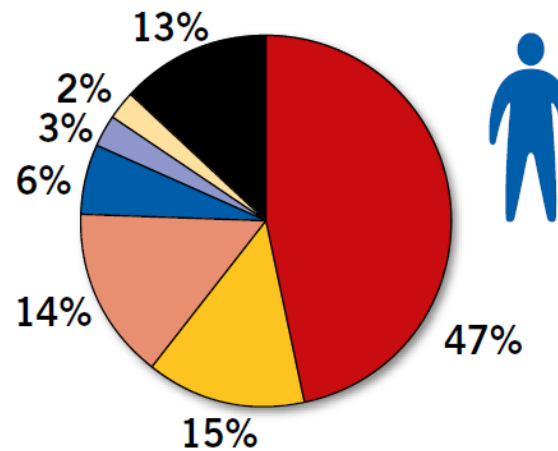
Procentuell fördelning.
Arbetstagare och
egenföretagare.

- Muskel- och ledbesvär
- Psykosociala besvär
- Besvär i luftvägar och andningsorgan
- Hudbesvär
- Hörselnedsättning, tinnitus
- Besvär i cirkulationsorganen, hjärt-/kärlbesvär
- Övrigt

Källa: AV/ISA

n=6619

n=4472

Rapporterade arbetssjukdomar orsakade av organisatoriska eller sociala faktorer

ARBETSMILJÖ
VERKET

Arbetsskador

1 (2)

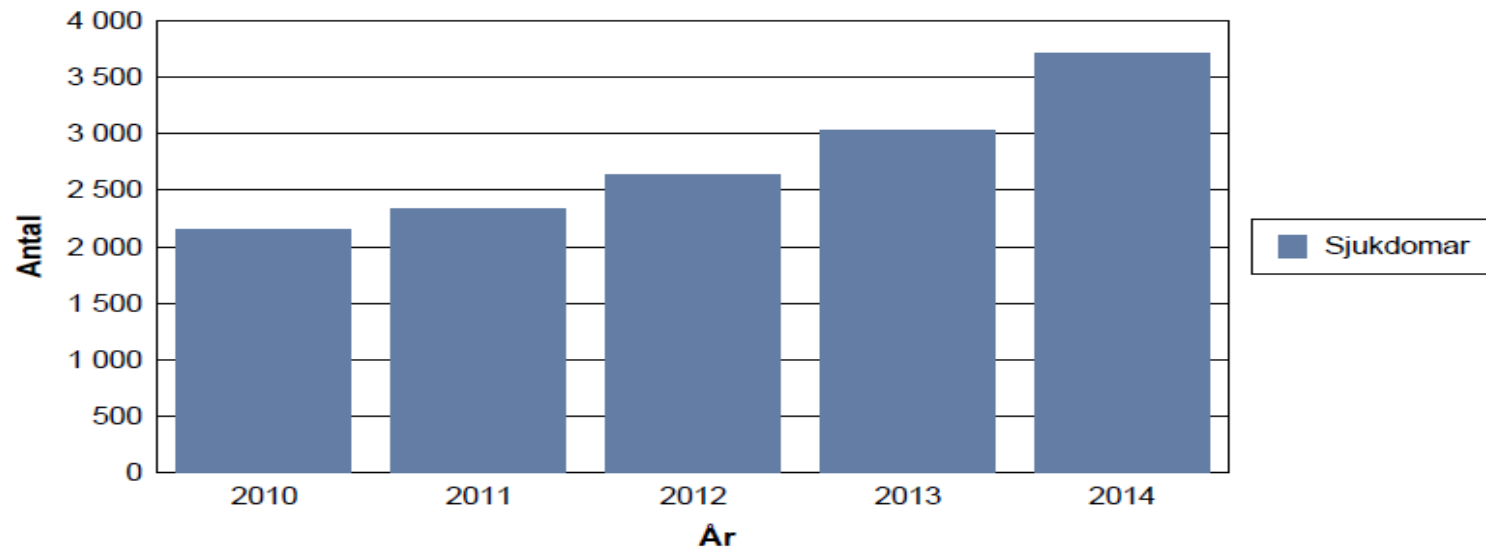
År = 2010-2014

Anställningsform = Anställd/Egen företagare kod(1,2,3,4)

Skadetyp = 3: Arbetssjukdomar

Orsak = Sociala och organisatoriska orsaker

Antal arbetsskador

Regeringsuppdrag 2011-2014

Arbetsmiljöverket ska utveckla och genomföra särskilda insatser med syfte att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Särskilt fokus läggs på att förebygga belastningsskador.

Underlag från forskningen:

**”Att synliggöra könssegregerade strukturer i arbetslivet;
ett första steg till förändring”**

Annika Härenstam, professor

Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet
forsknings – och utvecklingsprojekt ”chefios.gu.se”

Tina Forsberg Kankkunen, fil dr

Sociologiska institutionen, Stockholms universitet,
doktorsavhandling 2009

Inspektioner av kvinno- och mansdominerad kommunal verksamhet

- Hemtjänst och teknisk förvaltning i 65 kommuner, 7 000 – 310 000 invånare
- Parallella inspektioner av två verksamheter på samma sätt och med ett genusperspektiv var unikt.
- Ca 70 inspektörer deltog
- Inspektioner i par – internt genusperspektiv
- Ca 900 inspektioner

Sammanfattande jämförelse - medarbetare

Hemtjänst	Teknisk verksamhet
Liten egenkontroll och handlingsutrymme i arbetet	Ganska bra egenkontroll och handlingsutrymme i arbetet
Svårt hantera höga pressen i arbetet	Kan hantera pressen i arbetet
Nästan alltid stressade	Ibland stressade
Arbetsmängd, bemanning och andra resurser ej anpassade till det som förväntas	Arbetsmängd, bemanning och övriga resurser ganska väl anpassade till det som förväntas

Sammanfattande jämförelse - chefer

Hemtjänst	Teknisk verksamhet
73 procent av cheferna fler än 30 medarbetare	10 procent av cheferna fler än 30 medarbetare
Tidsbrist, mycket administration, många relationsytor, svårt vara närvarande i verksamheten och stödja medarbetarna	Ganska bra tid till att stödja medarbetarna, kan vara närvarande och hantera problem i den dagliga verksamheten
Mycket pressade chefer	Pressade chefer

Slutsatser baserat på våra inspektioner

- Systematiska skillnader i arbetsmiljöförhållandena
- Systematiska skillnader i organisatoriska förutsättningar
- Könsmönstret i samhället i stort och i arbetslivet framträder
- Inspektionerna bekräftar forskningsresultaten
- Vissa kommuner har satsat på jämställdhetsintegrering, men enbart med fokus på medborgarna

Varför drabbas kvinnor i
högre grad av fysiska
besvär?

Belastning, genus och hälsa
i arbetslivet

Kunskaps
sammanställning

Vad säger forskningen?

Centrum för belastningsskador,
Högskolan i Gävle

Rapport 2013:09

Samhälle

Organisation

Individ

yrke	uppgifter	belastning	effekt	beteende	Samma beteende, olika bemötanden (6)	Attityder i vården och hos Försäkringskassan
yrke	uppgifter	belastning	effekt		Samma fysiologiska effekt, olika beteenden (5)	Könsroller, yrkestraditioner
yrke	uppgifter	belastning			Samma belastning, olika fysiologiska effekter (4)	Hormonuppsättning, muskeluthållighet
yrke	uppgifter				Samma arbetsuppgift, olika belastningar (3)	Arbetsplatsutformning, muskelstyrka
yrke					Samma yrke, olika arbetsuppgifter (2)	Attityder hos arbetsgivaren, könsroller i yrket
					Olika yrken (1)	Segregerad arbetsmarknad

Faktorer (exempel)

Sammanfattning

- Män och kvinnor har olika uppgifter inom samma yrken.
Detta är en **väsentlig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
- Män och kvinnor belastas olika vid samma uppgift.
Detta är en **viktig** förklaring till skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.
- Män och kvinnor har olika fysiologiska reaktioner på samma belastning.
Men detta kan **inte i någon särskild omfattning** förklara skillnader i belastningsrelaterad ohälsa mellan män och kvinnor.

Verktyg

Identifiera och bedöma risker för belastningsskada

- Hur länge?
- Hur ofta?
- Hur mycket?

HARM – Hand Arm Riskbedömningsmetod

Bedöm riskerna vid arbete med hand och arm

HARM är ett hjälpmedel för att ta fram risknivån för hand-, arm-, nack- eller skulderbesvär vid arbete med händer och armar. Bedömningen görs för varje arbetsuppgift, inte för varje arbetstagar.

HARM - Hand Arm Riskbedömnings Metod

Arbetsuppgift: _____ Datum: _____

Steg 1: Bestämning av skapning

Steg 2: Den mest aktiva handen

Steg 3: Bestämning av kraftförhållning

Steg 4: Kraftförhållning

Checklista – PTAI

Checklista för att utvärdera belastningen vid personförflyttningar - PTAI

Person: _____ Arbetsuppgift: _____

Arbetsuppgift	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Fyll i fakta för arbetsuppgiften										
2. Bedöm värdet på arbetsuppgiften										
3. Ange antal arbetsuppgifter som utförs										
4. Fortsätt med arbetsuppgifter som är sänkbara										
5. Punkt för hanteringen										

Checklista – TiThermometer

TiThermometer – funktionsförmåga och hjälp

Bedöm den fysiska belastningen vid vård och omsorg

Arbetsuppgift: _____ Datum: _____

Arbetstagar: _____

Vårdtagarens funktionsförmåga

Ange vårdtagarens förmåga vid:

1. Hållning i armen (begränsad, rörlig, stabil)
2. Hållning i ryggen och höften (begränsad, rörlig, stabil)
3. Arbet i påbudsområde (begränsad, rörlig, stabil)
4. Arbetshöjdhöjd (begränsad, rörlig, stabil)
5. Arbetshöjdhöjd (begränsad, rörlig, stabil)

Bedöm risker vid manuell hantering – skjuta / dra

KIM 2

Bedöm risker vid manuell hantering – lyfta / bära

KIM 1

Regeringsuppdraget 2015

”Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att vidareutveckla det arbete som initierades 2011 angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö. Lärdomar från programmet 2011-2014 ska omhändertas. Insatserna ska i första hand riktas till kvinnodominerade sektorer men ska användas för att förbättra arbetsmiljön för alla anställda inom dessa sektorer, både kvinnor och män.”

Uppdraget

*”Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att **vidareutveckla** det arbete som initierades 2011 angående särskilda **förebyggande** insatser för kvinnors arbetsmiljö. **Lärdomar** från programmet 2011-2014 ska omhändertas. Insatserna ska i första hand riktas till **kvinnodominerade sektorer** men ska användas för att förbättra arbetsmiljön för **alla anställda** inom dessa sektorer, både kvinnor och män.”*

När det gäller att ytterligare fördjupa kunskaperna om kvinnors arbetsmiljö ska tyngdpunkten ligga på kunskapen om organisatoriska och sociala faktorer

Projektplanen

- A Kunskapsinhämtning
- B Kommunikationsinsatser
- C Fortbildning
- D Inspektion
- E Utvärdering

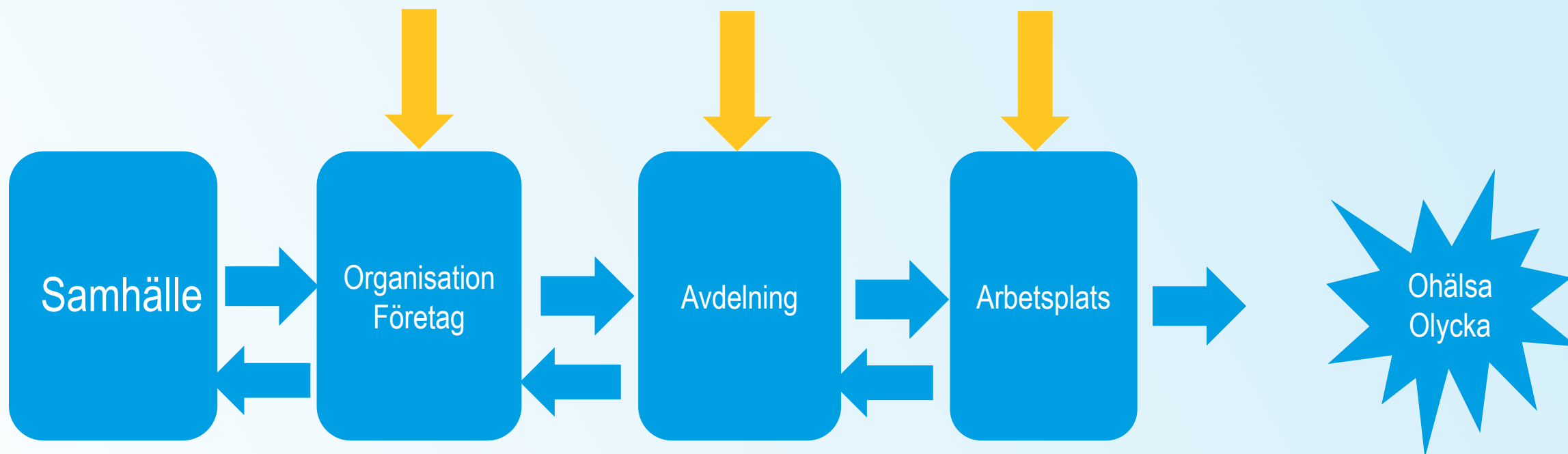
Stenkoll på arbetsbelastning

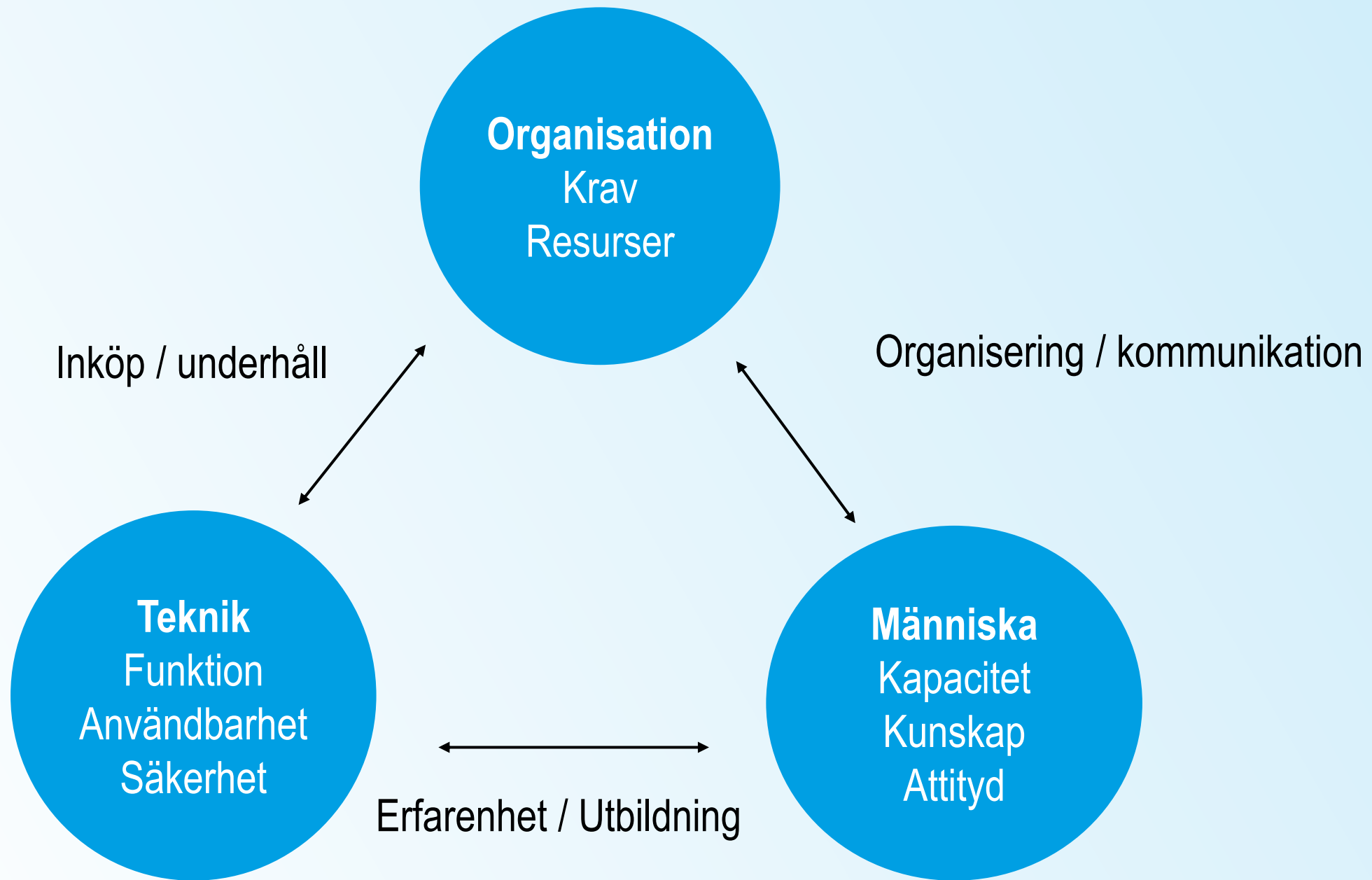
Krav

Resurser

Organisationen gör skillnaden

Sammanfattning

- Könsuppdelad arbetsmarknad
 - Fysisk och psykisk belastning
 - Värdering av kvinnors arbete
- Samma yrken, men trots det olika arbetsuppgifter
 - Mer repetitivt arbete alternativt tunga, oplanerade lyft för kvinnor
 - Risker "missas"
- Arbetslivet har långt kvar till en jämställd arbetsmiljö
- Både kvinnor och män har mycket att vinna
- Synliggöra och förbättra – genusperspektiv i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Ett hållbart arbetsliv för alla - kräver organisatoriska förändringar!

Tack för mig!

mer information finns på
av.se